هو

لله الملک عثمان بن ملا محمد

۱۱۱۶ سنه ۱۱۱۳

۱۱۱۷

ام نشود کسی بد نهاد

ای جان بده هو

٢٨٠٥

HACI MAHMUD EFENDİ
BEŞİKTAŞ
Vakıf Kütüphanesi

T.C. Süleymaniye Kütüphanesi
1923

Süleymaniye U. Kütüphanesi
Kısmı: Hacı Mahmud Ef.
Yeni Kayıt No 2805
Eski Kayıt No

بسم الله الرحمن الرحيم

شريف الشان ليبسم الله اعظم — سر سر لوحهٔ فرقان اكرم

مثال جنت گلزار علمك — بودر مفتاح هر ذي شان نامك

كه سويلر عقولى زنك اوموبن — مجيبه اول درونى بيلوروبن

ابو الخير محمد شمس دينه در — او ابن الجزري الشافعي در

ثنا مدح ثنا در حمد لله — كثير الخير در مقبول درگاه

نه مجيد در صلاة فخر عالم — رسول الله احمد خير آدم

رسوله بالتبع اصحاب آله — عجب تحفه صلاة اهل كماله

كاثلر اوقيوب نظم متيني — درون نسوم لرحا حبل متيني

مبين در مقدمه او شيء — كه لونه قاريء قرآنه علمي

كه زيرا انلره واجب محتم — هنوز بيله لرى شروعدن اقدم

مخارج حروفي هم صفاتي — بيلوب سويليه لر افصح لغاتي

محرز اوله لر تجويد نظمي — كه يعني ايده لر اتقانه عزمي

موافقله مبادي بي دخي هم — بيله لر رسم عثماني محكم

كه انده قطع موصولدن اولورسه — يا نلرنها ايله تاء مؤنث

مخارج حروفي دكاله اي يار — عدد ده اون يدي در رأي مختار

بو سوز قول خليله مستند در — اكا جمهور جمله مقتيد در

حروف مد الفله واو يا در — چقوب جوفدن هواده منتها در

كلور همزيله ها اقصاء حلقدن — دخي عين ايله حا اولدي وسطدن

دبدي ادنا حلقه كيم مميز — اولوبدر غين خايه اصل حيز

قافك مخرجي اقصاء لسانده در — كاف ايچون اسفل ديل بر مكاندر

وسط جيم و شين يايه مقرر — بو ياده غير مدلك معتبردر

ديلك يانى ايله اضراسدن هم | چقيسودر بولاردن ضاد محكم
كرك صول كرك صاغ جانبندن | مقدم اولدى اضراسن بو ايكيدن
وليكن جانب صولدن ايسردر | صغدن صعب امّا معتبردر
دبل اوجى اوجنه يقين دبل يانندن | ايو فهم ايله چقار لام آندن
دبل اوجندن چقار نون كر اولسه | بو تحت مخرج لامه برابر
دخى را مخرجى نونه قريبدر | وليكن ظهر راسه ميل ايدبدر
چقيسو طا دال تا راس دلدن | محقق اوست اوك دیشلر دبندن
سؤال ايتسك صفيره حرفلرندن | دى اوك دیشلر اوجى مابينلرندن
چقار مقابل اولسه دبل بو بينه | صفيره ديدلر زا صاد سينه
بو ظا و ذال و ثا طرف دلدن | چيقيسى اوست اوك دیشلر اوجندن
بو اوست اوك دیشلرك اوجى و لب هم | دگرسه آلت طودق قرنينه محكم
چقار فا بو ارادن اى برادر | ايكى دودقدن واو يا ميم مقرر
حروفدن غنه عد اولنمايى معلوم | ديدلر اكا مخرج اولدى خيشوم

صفاتى لازمه بيل اون يديدر | اونى صاحب ضد اولماين يديدر
جهر و رخوه استفال فتح مصمت | بو بشى ضدلريله ايله عصمت
على الترتيب في كل ايت ضدلريني | ايديبسو كشف آنوك مفهوملريني
همس نفس جريانى نطقده | اوله تحته تشخص سكته ده
اجد قط بكت حرف شديده | نفسله صوت جرى اولماز نطقده
ديدلر لن عمر دو ما بينده | كه يعنى بين رخوه والشديده
بولاردة معتبر جرى حبسدر | كه بعضى جرى بعضى منحبسدر
حروف خص ضغط قظ مقرر | اكا مستعليه اسمين ويردلر
ديليكى اوست چكيه قالدروب هم | اوقوبوم قلرى تفخيم محكم
قپايوب مطبقه ده آغزك اى باد | اوقوم قلرينى تفخيم هر باد
حروفى صاد ضاد طا ظادر | عجب تغليظ تفخيمه سزادر
دى مذلق عم من لب حرفلرينه | ذلق ديرلر دودق دل اوجلرينه

بونك ضدينه مصمته دينلدي | قولق دوت مصمته نه معنا ويرلدي
اوله حروف اصليه سي آنوك | رباعي وخماسي بوكلا ملك
كوك آنده حروف مذلقه دن | كلمه اوله خفيف تقلدن
بواون اصحاب ضدكيم ذكر اولندي | عديم الضد اولاني سويله امدي
صفيري صوت زائده دينلدي | مخارجده حروف ذكر اولندي
حروف قلقله كيم قطب جددر | مقلقل مخرج اولان بشن عدددر
بو واو يا حرف لين اولمق مقرر | اگر ساكن اولورلر ايسه آنلر
اوله مفتوح ما قبللري هم | ديلورلرين انلاره دمادم
مصحح دخي بوني انحرافك | ايدر لام راده ميل اوجي لسانك
دخي تكرار وار بالقوه راده | دكل بالفعل جائز بو آراده
ديلك حفظ ايله بالفعل عادتدن | علي القاري براقمه الدن
تكرار تعداد راسه ديرلر | كه يعني ديل باشي مخرجده دترر
مجرده ديلده اولورمي تكرر | بولنمايجه مخرجده تقرر

ديلك

ديلك باشي وارجق مخرجينه | دولوب برداخي تكرار اورمه ينه
اوجق برداخي كوركيم نولبسو | كه بر حرف ايكي ايكي دوردا ولبسو
صفتدن صايدلر تكراري داده | بيلوب ائمه لر آني اداده
بوني بيلك كرك فرد فريده | بومعنا ذكر اولندي جعبريده
تفشي انتشار صوته ديرلر | بوده مخصوص شينه اي برادر
ديديكر داخي ضاده استطاله | اوزادوب مخرجنده لا محاله

كلدو الله تنزيل حتى لازم | دروني خدمتينه اول ملازم
مقصر اولور ايسك خدمتينه | بوزك قاره اولور حق حضرتنده
كه دير امر ورتل كلامي مطلق | ورتلناه ترتيلا ديدي حق
بو وجهيله رسوله اولدي نازل | اوسطايله بيزه اولدي واصل
تلاوت داخي اول حليه سيدر | قرائتله ادانك زينتيدر
ايشت تعريفني تجويدك اي ياد | چيقارمق مخرجندن حرف هرباد

صفات لازمه سینه تمامت — دخی عارضه سینه ایتمك رعایت
تلفظ ایلمك حرفك نظیرین — كه كندو اكیسی دیمكدر شبیهین
مكمل اوله اینمیه تكلف — دیه لطفیله حكمیه تعسف
مشایخ خدمتینه اول مداوم — دخی تكرار ایت اولسون دیلده دائم
كوكدر اخذ ایچون اوستاد حاذق — اوله اداسی اونك نقله موافق
تقوله قصرله حصوله كلمز — مجرد عقلیله تجوید اولماز
دنمایمزده السن مختلفدن — ادالری چوغینك منحرفدن
مجرد نقل ایدن حیرتده قالمش — كمینك نقل یوق صفر الید اولمش

مرققدر حروف مستفله — الی البته سن ترقیق ایله
الف لفظینی تفخیمدن حذر ایت — شبیهنده ده تغلیظدن كذ ایت
اعوذ اهدنا الله الحمد — درونی اهتمام لازم مجرد
لنا ولیتلطف وعلی الله — ولا الضالین ثم لام ربه

او قوتجه بولارك لاملرینی — دخی مخمصه مرض میملرینی
بهم برق بذی باطلده بالی — مرقق دخی انلر ای سرادر
شدیده ایله جهر سن حریص اول — كه انلر جیم باده نفت مقبول
مثالی ربوة حب الصبردر — دخی اجتثت حج الفجردر
حروف قلقله كیم قطب جددر — مقلقل اولمغه سكون شرطدر
بیان لازمدر حال وصلده — وصلدن ابین اولورلر وقفده
احطب حصحص الحق حالرینی — بیان ایت انلرك مهموسلرینی
دخی یسطون یسقون مستقیمده — صفیرلی بیان ایت جمله سنده

اوقو بو درای مكسوره مرقق — كسردن صكره ده بو یله محقق
اكر ساكن اولورسه امر بو یله — بو شقده ایكی شرط وار آنی سویله
اكر را حرف استعلادن اول — دكلسه اینجه اوقونور محصل
دخی ماقبلنكده كسره سی هم — اولورسه اصلیه اولور ترقیق محكم

ایدوب فرقنده قرّالر خلافی　　قافك كسرندن ایچون اختلافی

ایكی وجه اوزره آنی اوقدیلر　　حسندر ایكسیده آنوك دیدیلر

مشدّد اولسه را انكیر كرزله　　مخفّف اولسه داخی امر بویله

اولور جلاله نك لامی مفخّم　　اگر ما قبلی فتح ایسه یاخود ضمّ

حروف خصّ ضغط قظ دخی هم　　كركدر ایلمك تفخیم محكم

حروف مطبقه تفخیم جانا　　كرك تفخیم استعلادن اقوی

عصا قال فخا منده اداده　　عصیده قالدن اولور زیاده

احطت لفظی بسطت دخی هم　　بیان ایتمكلك اطباقنی الزم

الم نخلقكده استعلاء قافی　　بیانده ایلدیلر اختلافی

رعایت اختلافه احقدر　　قافك ادغام كافده متفقدر

سكون ساكنه جانا حریص اول　　بودر حسن ادا اداء مقبول

اكا از جمله مثالدر جعلنا　　دخی انعمت مغضوب ظللنا

عسی

عسی محذورلی بر خوشجه سویله　　اولا درك انفتاحین خالص ایله ٦

عسی عصینك اولمیه شبیهی　　دخی محذورنك محصوره شبیهی

دخی تاء ایله كافك شدتینه　　رعایت قیل اولدرك حدتینه

مثالی شركّم در فتنته هو　　اولور شوقیهمده منظم

تقارب جنس مثلك كوزله حالن　　اولورسه حرف اولیلری ساكن

اولیسر ثانیده ادغام اولی　　مثال آنلر قل رب وبل لا

اگر اولورسه اولی حرف مددن　　او اظهار اولور انجق اول سببدن

مثال قالوا وهم فی یوم ای یار　　تقارب جنس ایچون مستثنیات وار

بری سبّحه بری قل نعم در　　بری نزغ قلوب فالتقمه در

محقّق ضاد ظادن ای برادر　　ایكی شیله تمیز اولور مقرر

بری مخرج بریسی استطاله　　تمیز اولور بریله لا محاله

بو قرآنده كلن ظاءات تكرار　　اصول ماده لرین جمله ای یار

كنوردلر بو اراده قصد مجمل   على الفاديده ذكرى مفصل
برى ظعن برى ظل انظهر در   برى عظم الحفظ ايقظ ظهر در
برى انظر برى لفظ العظم در   دخى ظاهر لظى اغلظ كظم در
شواظ ظفر انتظر ظما در   ظلوم اظفر ظننا ظلم در
برى ظل برى ظلت مقرر   عضين دن ماعدا وعظا اى برادر
برى ظلتم برى ظلوا نظل در   برى ظلت برى فظا نظر در
وليكن ضاد له در ويل هلده   هو اولكى قيامت سوره سنده
برى يظللن ايله محتظر در   برى محظور كه اول منع حجر در
غيظ ده ظا ايله در اى برادر   وليكن رعد هود ده ضاد مقرر
بريسى حظ در اول خاص عامه   مقارن اولمسه على الطعامه
كه زيرا ضاد اوليسودر اوچنده   ائمه اختلاف اتدى ظنين ده
اولورسه طاء ظا ضاده ملاقى   دخى ضاد ايله ظا تايه تلاقى

تميز

تميز اتمك كركدر بر بربندن   مثالين ذكر قيل سن جمله سندن
يعض الظالم انقض ظهرك   وعظت اضطر افضتم جرى لك
جباههم عليهم هالرنده   بيانن صافى قيل ادالرنده
مشدد اولسه ميم ونون مقرر   كورك اظهار غنه اى برادر
مقارن اولسه بايه ميم ساكن   اولور البته اخفا بل بو حالين
دخى اظهار اولور ساير حروفده   هم اخفادن حذر قيل واو فاده
محقق نون ساكن تنوين اى يار   اولور ادغام اخفا قلب اظهار
اكر تنوين ايله يا نون ساكن   حروف حلقه اولورسه مقارن
ديكل اظهار اكا سن اى برادر   بو دورت حكمك بريسيدر مقرر
تلاقى ايلسه لام رايه انلر   محقق غنه سز ادغام اولورلر
كر او غرد لو سه يومن حرفلرينه   مع الغنه ديور ادغاملرينه
وليكن دورت كلمه دنيا كبيلر   ايدوب اظهار ادغام ايتمديلر

اولورلر باقنده اقلاب آنلر | وباقی حرف قنده اخفا اولورلر

فروع مد اوجدر ای محاسب | بری لازم بری جائز وواجب

كلورسه حرف مددن صكره ساكن | وقفده هم وصلده بیل بو طالبن

كه دیرلر مد لازم آكا ای یار | آكا مد مطول ولدی مقدار

كلورسه حرف مد همزه دن اول | ایكیسی بر كلمده مكمل

دي آكا مد متصل واجب | ائمه اولدیلر قصرینی حاجب

كه داخی جمله سی مد انسبنه | بر الفدن زیاده حكمه سینه

زیاده اولنان مقدارده انلر | ایدرلر اختلافی اول ارنلر

ایكیسی بر كلمده دكلسه | او همزه بشقه كلمده اولسه

دي آكا مد منفصل ای یار | كه دیر قصریدن تجویز ایدن وار

بر الفدن زیاده یه وفاقی | كه یعنی ائمه دیلر اتفاقی

اولورسه حرف مددن صكره ساكن | وقف سببی ایله بیل مائلن

برنقطه

بوشقه مد عارض دردیدیلر | بونی جائزده داخل ایلدیلر

حروفي ایلسكی تحسین محكم | اولور وقف ابتدایی بلمك الزم

دیدیلر وقف جانا اوچ قسمدر | بری تام بری كافی حسندر

اگر وقف ایلسك سن بر كلمده | كلوب ایرشسه تمامه اوصینده

تعلقی دخی مابعدینه هم | یوغیسه لفظ معناده معمم

بو وقفه وقف تام دیدیلر ای یار | قیل ابتدا مابعدیله هر بار

تعلق یالكز معناده اولسه | دي آكا وقف كافی وقف اولنسه

كفایت ایدر ابتدا ایدرسك | اگر مابعدن اوقیوب كیدرسك

اگر لفظا تعلق اولنسه ای یار | صوكنده ابتدا ایلمه دنفار

كوكدر بدء اما قبلندن انوك | مگر آیت باشی اوله كلامك

صوكنده بدء تجویز ایلدیلر | بو وقفه وقف حسندر دیدیلر

تمام اولمیانك غیری قبیحدر | كه اولكنده واختیار دیله وقفدر

اولورسه وقف اضطراری ناچار	قبل ابتدائی ما قبلدن ای یار
کلام اللهده یوقدر وقف واجب	سببسز داخی یوقدر وقفه حاجب

محقق قطع موصول دخی تا	یازلدی مصحف عثمانده جانا
که مقطوع رسم اولان اون کلمدر	بری بیسی انوک ان لا ملجادر
بری ان لا اله هودده معلوم	بری لا تعبدوا یسنده مرسوم
دخی لا تعبدوا ثانیجی هودده	بری بشرکن کیم اول ممتحنده
بری لا تشرك اولدی کیم وحجده	بری لا یدخلنها که نونده
بری تعلوا علی ان لا اقول	بری ان لا یقولوا بق بو قوله
دخی مقطوعدر ان ما دعدده	وصل اماء مفتوح جمله یرده
دخی عن ما نهوا مقطوع رسمده	قطع من ما نسا دوم سوره سنده
دخی من ما منافق سوره سنده	مصاحف مختلف اولوبدر آنده
قطعدر داخی ام من استسده	دخی فصلت ذبح نساده

دخی

دخی مقطوعدر اول حیث ما لو	دخی ان لو که هر یری فتح اولنلر
قطعدر انّ ما انعامده ای یار	دخی همزه سی فتح اولنده وار
ایکی یدعون لقمان حجده	وقوع خلف انفال نحلده
دخی مقطوع کل ما محقق	سألتموا مقاربنده انجق
محقق اختلف فی دروت محلده	نسا اعراف مؤمنین ملکده
مصاحف مختلف قل بئسما ده	دخی خلفتمونی واشتروده
ولیکن بو ایکیده ای برادر	وصل جانبی صافیده مقرر
دخی مقطوع فی ما اون محلده	ایکی یبلوا افضتم اشتهتده
دخی ثانی فعلن واقعه روم	کلا تنزیل شعرا که معلوم
بقره و عقلده اینما لو	یازلدی متصل این بدمالو
فاینما متصل هود سوره سنده	محققدر که مقطوع غیرسنده
کهفله هم قیامت سوره سنده	اولوب موصول الن ایکیسنده
دخی کیلا ده موصول دورت محلده	حدید آل عمران ایله حجده

دخی آخرالک ایکنجیسی ای یار   بو دوردن ماعدا مقطوع هر بار

دخی عن من یشاء مع تولی   بولارله یوم هم مقطوع حالا

قطعده مال هذا ایکی یرده   دخی مال الذین هؤلاء ده

یازیلور قطعله ولات حیندن   یوم و یدد امامک مصحفندن

وزنوهم دخی کالوهم ای یار   بولار البته موصول یازیلورکر

الف لام ایله هاء یا ندائ   که مدخولندن آیرمه بولاری

یازلدی رحمتک تاسی مطول   یدی موضعده بودر قول اعدل

بقره دخی اعرافله هود ده   ایکی زخرفده بر مریمده رومده

مطول تاء نعمت ای برادر   که اون بر یرده یازلدی مقرر

بقرده بری اوچی نحلده   ولیکن اوچیده نحل آخرنده

ایکی ابرهیم آخرنده اولدی   عقودده ایکنجیسی بولندی

بریسی داخی فاطر بری عمران   بریسی طوردانک بریسی لقمان

مطول

مطول تاء لعنت ایکی یرده   بریسی آل عمران سورسنده

فنجعل لعنت سویلدلر   بریسین داخی نورده دردیلر

یدی موضعده امرأت طویلدر   ایکی یوسفده هم قصصده بردر

بری عمرانده اوچ تحریمه مختص   دخی قد سمعده معصیت مخصص

شجرت تا ایله اولدی دخانده   دخی تا ایله سنت بش مکانده

اوچی فاطرده هم انفالده بر وار   بریسی ده آنوک غافرده ای یار

دخی قرت عین لی قصصده   مطول تاء جنت واقعه ده

مطول ابنت فطرت بقیت   دخی اوسط اعرافده کلمت

که هر بار فرد نو جمعا خلافی   ائمه ایلسه لر اختلافی

رسمده تا ایله مرسوم آنلر   اگر مفرد اگر جمع اوقنورلر

فعلدن همزهٔ وصلیله ای یار   ایدرسک ابتدا ضمیله ایت وار

اگر مضارع عینک عین فعلی   اولورسه ضم سن ایشله بوفعلی

اگر مكسور ایسه آنوك عین فعلی سن آندن ایله كل كسر ایله بدئی
دخی اسماء غیر اللامده ای باد اولور كسر ایله ابتداء هر باد
ابن مع ابنة امرئ اثنین اسم وامرأة مع اثنتین
حركه اورنه وقفدن حذر قیل اگر روم ایلسك بعضی له ایتكل
فتح نصب ایله لكن روم اولماز بو ایكیده روم حصوله كلمز
كیدندن ثابت اولان چوق قاتی بسیر مشافهه ایله بو ضبط اولیسر
اگر اشمام ایله وقف ایتمك مرادك اولورسه اوزادرسین سن دوداغك
ایدرسین سن اشارت ضمته بو اولماز دفع ضمك غیر سنه
مقدمهٔ نظم ایردی تمامه كه بندن تحفه اوله خاص عامه
ختام اولسك اكا الحمد لله ختامینه ختام الحمد لله
صلوتیله سلام اولسون رسوله دخی آلیله اصحابینه جمله

ابو الخیر كه شیخ شمس دیندر محمد نام ابن الجزریدر

مقدمهٔ تجویدی اتمامه هدیه ایلدی خاص و عامه
مجود اولمغه ساعی اولنلر ادا علمنده مهارت بولنلر
ایدرلر انتفاعی جمله آندن اونودلمز او ده خیر دعادن
ولیكن عربیدن بلمینلر كه آندن انتفاعی آز كورنلر
خصوصا مختصر منظوم اولهلر ارادلر تركی ترجمان مقبول
بو كلدی خاطر عاجزینه جانا ایدم مفهومنی تركیجه انشا
اوقیوب آنی هم ازبر ایلیه لر بونی اكا وسیله ایلیه لر
میسر ایلدی اول حی قیوم كه قیلدم عینینی تركیجه منظوم
ولیكن بسط ایدوب بعضی محلده زیاده ایلدم عقدی حلده
الهی بحق عرش ایله بو نظمه اوقوسنلر الی یوم القیمه
كرم احسان وفضلكله یا رب مقام جنت اعلا مرتب
كه ویر توفیقی محمد امینه دخی استاد هم شاگردلرینه
دخی هم والد و والده سینه بو نظمی اوقیانك جمله سینه

Süleymaniye Kütüphanesi
Kısmı: Hacı Mehmed
Yeni Kayıt No: 28057
Eski Kayıt No:

بو ناظمه دعاء خیر ایدنلر
ایره سعادت دارینه آنلر

حروف بانقطه تاریخ نظمی
اوج اخلاص فاتحیله اکه نی

تمت الکتاب فی ۱۷ ذی ق ۱۱۹۲
بعون الله الملک الوهاب

ای تن اقد خوب ابرو خوب بن زلف جبین خوب
بو ن یان اهل دل نام تو محبوب القلوب
بالب شیرین تو زد لاف شیرین کردی بن نبات عجوب
مصریان از شمایل خود کم دیدند نیکست
با تو هر کس را هوای دولت هستی نخود گوید ب
خانه را اول ز که ز دلم داد نهان ب
بادهانت در میان غنچه علام العیوب
لیس یدری قلبی غیر کنه عشق غرق
گفت با مجنون کسی کای در بدر ز نوب
تب الی مولی جمیع العفو غفار الذنوب
گفت مجنون از هوای غیر لیلی مسکینم
توبه اما من هوا لیلی فانی لا اتوب
جامی امشب دوستان در رقص عشقند و سماع
در غم زاهد را تو هم دستی بزن یا نی بکوب
تمت

یا رب انک ذو من ومغفرة
ثبت بعافیة لیلی المحبینا
الذاکرین الهوی من بعد ما رقدوا
والنائمین علی الاید المکبینا
یا رب لا تسلبنی حبها ابدا
ویرحم الله عبدا قال آمینا
تمت
شربت الحب کأسا بعد کأس
فما نفد الشراب ولا رویت